

Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
присвячений 75-річчю кафедри
медицини катастроф та військової медицини
Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького

Львів
2019

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького
Danylo Halytsky Lviv National Medical University

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
МЕДИЧНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

*присвячений 75-річчю кафедри
медицини катастроф та військової медицини
Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького*

**ACTUAL PROBLEMS AND DEVELOPMENT PROSPECTS
OF MEDICAL SCIENCE AND EDUCATION**

COLLECTION OF SCIENTIFIC WORKS
*Dedicated to 75th Annivesary of the Department
of catastrophe medicine and military medicine
of Danylo Halytsky Lviv National Medical University*

Львів
2019

Lviv
2019

УДК: 378:001.61

Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичної науки та освіти:
зб. наук. праць, присвячений 75-річчю кафедри медицини катастроф та
військової медицини Львівського національного медичного університету імені
Данила Галицького / [упорядник : В.В. Гуменюк]. Львів, 2019. 235 с.

Редакційна колегія:

Чаплик В.В., кандидат медичних наук, доцент, завідувач кафедри

Олійник П.В., доктор фармацевтичних наук, професор

Петрук С.О., кандидат медичних наук, Заслужений лікар України

Козопас В.С., кандидат медичних наук, доцент

Євстратьєв Є.Є., кандидат фармацевтичних наук, доцент

Литвинчук В.Г., кандидат медичних наук

Жуковський В.С., кандидат медичних наук

Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук

Редагування англійською мовою; технічна верстка:

Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук

У збірнику наукових праць відомі дослідники, лікарі, педагоги-практики, молоді пошукувачі та працівники вищих закладів освіти висвітлюють сучасні теоретичні й практичні аспекти підготовки кваліфікованих медичних спеціалістів, обговорюють актуальні питання військової медицини та освіти, медичних проблем, пов'язаних з бойовими та небойовими наслідками надзвичайних ситуацій і військових конфліктів.

Статті збірника подано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Видання розраховане на науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти.

Упорядник:

Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук.

© Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2019

© Автори статей, 2019

НОВІТНІ ПІДХОДИ ТА СУЧАСНІ МЕТОДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ (ПРОВІЗОРІВ)		
<i>Александрова К. В. Крісанова Н. В. Рудько Н. П. Aleksandrova K. V. Krisanova N. V. Rudko N. P.</i>	АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЯКІСНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИКЛАДАННІ БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ НА МЕДИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ У ЗВО УКРАЇНИ CURRENT PROBLEMS OF QUALITY EDUCATIONAL PROCESS FORMATION IN THE STUDY OF BIOLOGICAL CHEMISTRY AT THE MEDICAL FACULTIES OF UNIVERSITIES IN UKRAINE	45
<i>Кузьміна Ірина Сафаргаліна-Корнілова Надія Kuzmina Iryna Safargalina-Kornilova Nadiya</i>	СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ MODERN PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES AND TRAINING METHODS FOR FUTURE DOCTORS	50
<i>Куц О.Г. Жернова Н.П. Степанова Н.В. Сухомлінова І.Є. Тихоновська М.А. Морозова О.В. Омелянчик В.М. Бессараб Г.І. Kushch O.H. Zhernova N.P. Stepanova N.V. Sukhomlinova I.Ye. Tykhonovska M.A. Morozova O.V. Omelianchuk V.M. Bessarab H.I.</i>	НОВІТНІ ФОРМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ТА ЇЇ ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ФІЗІОЛОГІЯ NEWEST FORMS OF STUDENTS' INDEPENDENT WORK AND ITS EFFICIENCY AT STUDYING PHYSIOLOGY	55
<i>Макуріна Галина Makurina Halyna</i>	СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МЕДИЦИНІ, МОЖЛИВІСТЬ ЇХ ІНТЕГРУВАННЯ З СИСТЕМАМИ ЦИФРОВОЇ ДІАГНОСТИКИ MODERN INFORMATIONAL TECHNOLOGIES IN MEDICINE, POSSIBILITY OF THEIR INTEGRATING WITH DIGITAL DIAGNOSTIC SYSTEMS	59
<i>Рахимов Серик Ажиккулов Рахман Rakhimov Serik Azhikulov Rakhman</i>	НОВЫЕ ПОДХОДЫ В ПОДГОТОВКЕ РЕЗИДЕНТОВ ПО ТРАВМАТОЛОГИИ И ОРТОПЕДИИ (КЛИНИЧЕСКИХ ОРДИНАТОРОВ) INNOVATION APPROACHES IN POST-GRADUATE RESIDENTS ON TRAUMATOLOGY AND ORTHOPEDICS	64
<i>Щербина Микола Курічова Наталія Скорбач Олена Shcherbyna Mykola Kurichova Nataliya Skorbach Olena</i>	НОВІ ПІДХОДИ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ДО ОВОЛОДІННЯ МЕДИЧНОЮ ТЕХНІКОЮ NEW APPROACHES IN PREPARATION OF FUTURE DOCTORS TO HANDLE MEDICAL EQUIPMENT	70
<i>Головкін Анатолій Holovkin Anatoliy</i>	МОЖЛИВОСТІ ДІЛОВИХ ТА НАВЧАЛЬНИХ ІГОР У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ЗВО OPPORTUNITIES OF BUSINESS AND EDUCATIONAL GAMES IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF MEDICAL UNIVERSITIES STUDENTS	74

для навчання студентів медичного вузу щодо засвоєння технічних приладів після аналізу типу проектів, вважаємо технологічні та освітні інтегративні проекти [3, с. 164]. Саме в цих проектах використано зв'язок науки, освіти, виробництва (бізнесу) і інтегровані знання та вміння з різних дисциплін. На цей час ведеться розробка навчання студентів медичного спрямування щодо користування медичними приладами на основі проектів наведених типів.

Список використаних джерел

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII.
2. Перспективи впровадження сучасних інновацій в освітню діяльність університету / В. М. Запорожан, В. Й. Кресюн, О. П. Рогачевський, О. В. Чернецька // *Медична освіта*. 2016. № 3. С. 73–77.
3. Основи нових інформаційних технологій навчання: Посібник для вчителів / Машибиць Ю.І., Гокуль О.О., Жалдак М.І. та ін./ за ред. Машибица Ю.І./Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України. К.: ІЗМН, 1997. 264 с.
4. WHO. *Doctor for Health. A WHO Strategy for Medical Education and Medical Practice for Health for All*. WHO, Geneva, 1996. 22 p.

УДК: 378:61(063)(477)

*Головкін Анатолій, к.мед.н., доцент
Кафедра дерматовенерології та косметології
з циклом дерматовенерології і естетичної медицини ФПО
Запорізький державний медичний університет
Запоріжжя, Україна*

МОЖЛИВОСТІ ДІЛОВИХ ТА НАВЧАЛЬНИХ ІГОР У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ЗВО

У статті викладено можливості застосування ділових і рольових ігор у підготовці лікарів різних профілів. Можливості формування медичного мислення студентів. Розглянуті загальні цілі ділових ігор. Принципи побудови навчального процесу з включенням ігрових технологій.

Ключові слова: *гра, навчання, деонтологія, виховання, професійні якості*

*Holovkin Anatoliy, PhD, Associate professor
Department of Dermatovenerology and Cosmetology with the Course of
Dermatovenerology and Aesthetic Medicine of the faculty of Postgraduate Education
Zaporizhzhia State Medical University,
Zaporizhzhia, Ukraine*

OPPORTUNITIES OF BUSINESS AND EDUCATIONAL GAMES IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF MEDICAL UNIVERSITIES STUDENTS

The article describes the possibilities of using business and role-playing games in training doctors of different profiles. Possibilities of forming medical thinking of students.

General goals of business games are considered. Principles of construction of educational process with inclusion of game technologies.

Keywords: *game, training, deontology, education, professional qualities.*

До основоположних завдань педагогічної науки в медичній освіті відносяться обґрунтування і впровадження інноваційних технологій навчання.

В даний час в медичній освіті використовуються такі технології: інформаційно-комп'ютерні, структурно-логічні, які полягають в поетапній організації навчального процесу (наприклад, блочно-модульне навчання), побудові схем орієнтовної основи діяльності, алгоритмів і т.д, інтеграційні, що передбачають взаємопов'язаність різноманітних предметних знань і умінь, видів діяльності на рівні інтегрованих курсів, навчальних тем, наукових проблем (наприклад, вивчення тем: «запального захворювання в порожнині рота», «Клітина», «Метаболізм», «Нервова система», «Опорно-руховий апарат»), ігрові, використовують різні види ділових навчальних ігор, моделюючих реальні професійні ситуації (наприклад, на теми: «Ревматичний порок серця», «Гострий живіт в гінекології», тощо), тренінгові, що визначають алгоритм вирішення найбільш типових практичних завдань (надання невідкладної допомоги, позитивне спілкування з пацієнтом) діалогові (наприклад, бесіди) [2, с. 71]. У вищу медичну освіту втілюються закони, закономірності, принципи і тенденції, які служать матеріалом для обґрунтування сучасних педагогічних інноваційних освітніх моделей і технологій по різних дисциплінам, що вивчаються [5, с. 3].

Ділові та рольові ігри

“Ігри дають таку практику,
яку ніщо інше дати не може.”

Р.Г.Грем, К.Ф.Грей

Гра – форма діяльності в умовних ситуаціях, спрямована на відтворення і засвоєння суспільного досвіду, фіксованого в соціально закріплених способах здійснення предметних дій, в предметах науки і культури.

Гра ділова – форма відтворення предметного і соціального змісту професійної діяльності, моделювання систем відносин, характерних для даного виду практики [3, с.39].

Що таке навчальні ігри в медицині? Відповідь на це питання досить складне, тому що в літературі немає ні загального розуміння, що таке ігри, ні єдиного підходу до цієї проблеми.

Загальні цілі ділових ігор в медицині:

- занурювати учнів в атмосферу інтелектуальної діяльності, гранично близьку до професійної практичній роботі лікаря в діагностиці хвороб і лікуванні хворих;

- створювати граючим динамічно мінливу картину в залежності від правильних і помилкових дій і рішень;

- нести відповідальну виховну функцію;

- вміння проводити диференційну діагностику найкоротшим шляхом мінімальний час і призначати оптимальну тактику лікування найбільш простими і доступними методами лікування;

- сформувати оптимальний психологічний клімат спілкування з хворими та колегами по роботі;

- ефективно діяти не в умовах багато оснащених клінік, кафедр, інститутів, а первинної лікарської мережі – на амбулаторному прийомі в поліклініці, на швидкій допомозі, в ролі дільничного лікаря;

- в якості контролю професійної підготовки служити бар'єром на шляху до ліжка хворого, пропускаючи до хворого тільки професійно підготовлених учнів [5, с. 3].

Ділова гра – це моделювання конкретної ситуації або обраних її аспектів, що виконується відповідно до заздалегідь визначеними правилами, вихідними даними і методиками. Медичні клінічні гри мають бути функціональними і інтерактивними [3, с. 38].

Дослідники проблеми ігрової імітації вважають, що ситуації, які закладаються в основу кожної гри, повинні бути актуальними, реальними, типовими, повними, здатними до зростання і розвитку ситуацій. Але в медицині потрібно врахувати проблему рідкісних хворих. Клініцисти всіх профілів знають, що багато хвороб, передбачені навчальною програмою, зустрічаються не часто і показати студентам реальних хворих часто неможливо. І тут навчальна гра на цю тему компенсує відсутність хворого [3, с. 40].

Проблема практичної охорони здоров'я зовсім не в тому, що лікарі погано розпізнають і не вміють лікувати самі рідкісні хвороби, головна біда в тому, що вони досить часто погано діагностують і не завжди добре лікують найчастіші, найважливіші захворювання, що становлять основний питому вагу показників захворюваності, ураженості і смертності населення [5, с. 5]. Тому сенс навчального моделювання за допомогою діагностичних і лікувальних завдань, проблемних ситуацій і особливо навчальних ігор – забезпечити високу професійну підготовку, саме на цьому рівні, життєво

важливому для кожного лікаря – бездоганно працювати в досить характерній і типовій обстановці.

Пропонуємо зростаючі за складністю кілька варіантів клінічних ігор.

Перший тип гри: “лікар – хворий” [1, с. 2]. Це основна форма клінічної гри, що моделює умови інтелектуальної професійної діяльності лікаря, спрямованої на розпізнавання хвороб і лікування хворого. Ця форма найбільш проста, вона є основою всіх клінічних ігор. Навчальна гра ‘лікар – хворий’ організаційно і методично надзвичайно широка, мобільна і може застосовуватися в діапазоні від одного студента з викладачем до застосування цієї методики на інтерактивній лекції, коли лектор веде гру зі студентами цілого потоку або навіть усього курсу [3, с. 39].

Другий тип – “Консиліум” [1, с. 4]. Ця гра відрізняється тим, що крім лікаря в грі беруть участь консультанти, тобто різні студенти грають ролі лікарів різних спеціальностей і рівня підготовки.

Третій тип клінічної гри – це “Палатний лікар” [1, с. 6]. Відмінність цього варіанту в тому, що палатний лікар веде кілька хворих. При цьому для моделювання найбільш реальної ситуації кожен з цих хворих знаходиться на різних стадіях обстеження і лікування, на різних стадіях своїх захворювань. Ця гра може бути простіше чи складніше, в залежності від того, чи буде палатний лікар мати справу з багатопрофільними хворими, скажімо, кардіологічними, пульмонологічними, або різнопрофільними, коли в палаті загального відділення концентруються хворі з різною патологією різних органів і систем [4, с. 35]. Другий варіант набагато складніше для студентів і вимагає більш серйозної підготовки.

Таким чином, можемо констатувати:

1. Важливість відпрацювання морально-деонтологічних якостей майбутніх лікарів в процесі взаємодії учасників ділових ігор;

2. Перехід добре знайомих деонтологічних принципів в тренінг конкретних методів комунікації виконавців різних ролей, з чіткою проекцією на їх рольову специфіку;

3. Наочність корекції поведінки всіх учасників гри і проектування цієї поведінки на свої особисті можливості.

Реалізація ігрових технологій в ЗДМУ: на кафедрі дерматовенерології і косметології, на кафедрі неврології, дитячих хвороб та ін.

Список використаних джерел:

1. Амиров Н.Х., Созинов А.С., Булатов С.А. Актеры вместо пациентов // Медицинская газета. 2008. №35. С. 10.

2. Думанский Ю.В., Савченко Е.А., Середенко Е.В. Использование деловых игр в последипломном обучении врачей // Проблемы педагогики. МВТ, том 6, №1, 2013 р. 70-72 с.

3. Журбенко В.А., Саакян Э.С., Тишков Д.С. Деловая игра как форма обучения студентов в медицинском вузе // Педагогика высшей школы. 2015. №2. С. 38-40.

4. Булатов С.А., Пальмова Л.Ю. Методика «Стандартизованный пациент» как этап формирования клинического мышления у будущих врачей // Вестник современной клинической медицины. 2009. №4. Том 2. С. 33-36.

5. Хвисьюк О. М., Марченко В. Г., Цодікова О. А., Корж О. М. Обґрунтування впровадження симуляційних технологій на післядипломному етапі ступінчастої системи практично-орієнтованого навчання лікарів загальної практики–сімейної медицини // Проблеми безперервної медичної освіти та науки. 2015. №3, том 19. С. 3-6.

УДК 378.147.016:[616.98-053.2]:[378.4:61]

*Дралова Александра, к.мед.н.,
Усачова Олена, д.мед.н., професор
Конакова Ольга, к.мед.н.,
Пахольчук Тетяна, к.мед.н.,
Сіліна Єлизавета, к.мед.н.*
Запорізький державний медичний університет
Запоріжжя, Україна

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИТЯЧИХ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ У МЕДИЧНОМУ ЗВО

***Анотація.** Сьогодні медична освіта потребує залучення до навчального процесу сучасних програм, гаджетів, що дозволяє зробити процес викладання модерновим та цікавим як викладачу, так і студентам.*

***Ключові слова:** дитячі інфекційні хвороби, студенти.*

*Dralova Oleksandra, PhD (medicine)
Usachova Olena, Dr. of medicine
Konakova Olha, PhD (medicine)
Pakholchuk Tetyana, PhD (medicine)
Silina Yelyzaveta, PhD (medicine)
Zaporizhzhia State Medical University
Zaporizhzhya, Ukraine*

MODERN FEATURES OF TEACHING CHILDREN'S INFECTIOUS DISEASES IN MEDICAL UNIVERSITY

***Abstract.** Today, medical education requires involvement of modern programs and gadgets in the educational process, which makes the teaching process modern and interesting for both teachers and students.*

***Key words:** pediatrics infectious diseases, students.*